

Περιφέρειες – δημιουργία και λειτουργία ΦοΔΣΑ μια σχέση συνεργασίας Η εμπειρία της Κρήτης

Στην εισήγησή μου αυτή θα προσπαθήσω να μεταφέρω την εμπειρία μου και τους προβληματισμούς μου ως Περιφερειακή Δνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας όσον αφορά τη μεθοδολογία προσέγγισης που εμείς ακολουθήσαμε για τη δημιουργία των ΦοΔΣΑ. Ποιο το κρίσιμο μέγεθός τους ώστε να μπορέσουν ν' ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις των, ποιες οι αρμοδιότητές τους, ποιο το πλαίσιο συνεργασίας με την Περιφέρεια.

Μετά την πρόσφατη ΚΥΑ 2527/09 (ΦΕΚ 83 Β'/23.01.09) για «Ειδικότερα ζητήματα και θέματα αναφορικά με τη λειτουργία, την άσκηση δραστηριοτήτων και την άσκηση τιμολογιακής πολιτικής των ΦοΔΣΑ» που καθορίζει πλέον και τον τρόπο λειτουργίας τους έπρεπε σαν αρμόδια Δνση, να προωθήσω τις ενέργειες προκειμένου οι υπόχρεοι ΟΤΑ να συστήσουν ΦοΔΣΑ.

Ο τρόπος μετάβασης από το σημερινό σε ένα εντελώς νέο καθεστώς μας δημιούργησε πολλά ερωτηματικά για τον τρόπο προσέγγισης.

Από το άρθρο 30 του Ν. 3536/07 προκύπτει ότι : Οι ΟΤΑ που ανήκουν σε κάθε διαχειριστική ενότητα υποχρεούνται εντός προθεσμίας που καθορίζεται με απόφαση του Γ.Γ. να προβούν στη σύσταση συνδέσμου ή ανώνυμης εταιρείας Ο.Τ.Α.

Οι πρώτες επομένως σκέψεις ξεκινούσαν από τον υφιστάμενο Περιφερειακό Σχεδιασμό και τις Διαχειριστικές Ενότητες (Δ.Ε.) στις οποίες είχε διαιρεθεί ολόκληρη η Περιφέρεια.

Στην Περιφέρεια της Κρήτης ο αρχικός σχεδιασμός στηρίχθηκε στους υφιστάμενους νόμιμους ΧΥΤΑ οι οποίοι λειτουργούσαν υποτυπώδως έχοντας απλά εξασφαλίσει τις απαραίτητες κατά νόμο αδειοδοτήσεις. Δεν υπήρχαν οικονομοτεχνικές μελέτες οι οποίες θα υποδείκνυαν πιθανώς το βέλτιστο μέγεθος μιας Δ.Ε. προκειμένου να υπάρξει μια βιώσιμη λύση. Το ίδιο πιστεύω έγινε και σε άλλους Περιφερειακούς Σχεδιασμούς αφού αυτό ήταν το εφικτό εκείνη την εποχή.

Αυτό που καταφέραμε σε πρώτη φάση ήταν να υποχρεώσουμε τους Δήμους με ΧΥΤΑ να δεχθούν τα απορρίμματα των γειτονικών τους Δήμων δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο μεγαλύτερες ενότητες γύρω από τους υφιστάμενους ΧΥΤΑ, οι οποίες σίγουρα μπορούσαν να λειτουργήσουν περισσότερο οργανωμένα. Παράλληλα με την χρηματοδότηση που είχαμε εξασφαλίσει από το Ταμείο Συνοχής από το 2004 έως το 2008 έγιναν έργα επέκτασης και εκσυγχρονισμού.

Ο αρχικός επομένως Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Απορριμμάτων Κρήτης (ΠΕΣΔΑΚ) στηρίχθηκε στο υφιστάμενο σύστημα διαχείρισης.

Το σύστημα άρχισε να δουλεύει καλύτερα.

Η απειλή των προστίμων για τους ΧΑΔΑ, οι διαδικασίες των αδειοδοτήσεων, οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης αλλά ειδικότερα ο ΠΕΣΔΑΚ δημιούργησε ένα πλέγμα συζητήσεων και προβληματισμού σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης με αποτέλεσμα οι απαιτήσεις της Ε.Ε. να γίνουν αντιληπτές και κατανοητές από όλους. Όσοι ακόμη σήμερα τις αγνοούν, ίσως ηθελημένα τις αγνοούν.

Το σύστημα διαχείρισης βελτιώθηκε αλλά το κόστος διαχείρισης, το ότι δηλαδή οφείλουμε να πληρώσουμε προκειμένου να εξασφαλίσουμε ένα καλύτερο περιβάλλον, ακόμη δεν έχει περάσει στη νοοτροπία των πολιτών αλλά και των Δημάρχων σε πολλές περιπτώσεις.

Η δημιουργία του ΕΣΔΑΚ (Ενιαίος Σύνδεσμος Διαχείρισης Απορριμμάτων Κρήτης) θεωρώ ότι βοήθησε αρκετά σαν ενδιάμεσος φορέας μεταξύ της Περιφέρειας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και σαν φορέας υλοποίησης των έργων του Ταμείου Συνοχής.

Θεωρώ ότι είμαστε τυχεροί αφού καταφέραμε να εξασφαλίσουμε δύο σημαντικές χρηματοδοτήσεις από την Ε.Ε. τις οποίες υλοποιήσαμε. Με την πρώτη χρηματοδότηση δημιουργήθηκε το Εργοστάσιο Μηχανικής Ανακύκλωσης Κομποστοποίησης στα Χανιά και με την δεύτερη εξασφαλίστηκε η επέκταση και εκσυγχρονισμός των υφισταμένων ΧΥΤΑ ενώ δημιουργήθηκε (τελειώνει μέχρι τον Σεπτέμβριο) μια μονάδα προεπεξεργασίας των απορριμμάτων παραγωγής SRF, η οποία εξυπηρετεί κυρίως τον απώτερο στόχο που δεν είναι άλλος από την ενεργειακή αξιοποίηση των απορριμμάτων σε επίπεδο Κρήτης.

Οι παραπάνω δράσεις, αλλά και οι απαιτήσεις της νομοθεσίας (μείωση του όγκου των απορριμμάτων, του οργανικού που οδηγείται στους ΧΥΤΑ, αύξηση του ποσοστού επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης, προεπεξεργασία των απορριμμάτων κλπ.) όπως αυτή έχει διαμορφωθεί με βάση τις οδηγίες της Ε.Ε. αντιλαμβάνεται κάποιος ότι απαιτούν ένα καλά οργανωμένο φορέα διαχείρισης, αφού η έλλειψη εμπειρίας στη διαχείριση τέτοιων θεμάτων, θα πρέπει να μας καθιστά όλο και περισσότερο προσεκτικούς.

Η διαχειριστική δομή σε επίπεδο νομού όπως αρχικά γινόταν, επηρέασε σε σημαντικό βαθμό τη δημιουργία των Διαχειριστικών Ενοτήτων. Οι Δ.Ε. δημιουργήθηκαν δίνοντας έμφαση στην ανά νομό διαχείριση (δεν υπάρχει κανείς Δήμος που να ανήκει σε ένα Νομό και συγχρόνως να ανήκει σε Δ.Ε. όπου όλοι οι άλλοι Δήμοι ανήκουν σε διαφορετικό Νομό). Παράδειγμα ο Δήμος Οροπεδίου Λασιθίου. Ενώ το οδικό δίκτυο και η επικοινωνία είναι πολύ εύκολη με τον ΧΥΤΑ Χερσονήσου ανήκει στην Δ.Ε. του Αγίου Νικολάου.

Μπορεί να μην είναι τεχνοκρατικά σωστό αλλά όταν γινόταν ο ΠΕΣΔΑΚ ήταν αδιανόητο να μιλήσεις και για αλλαγές συνεργασιών που μέχρι τότε είχαν δημιουργηθεί.

Στα πλαίσια του ΠΕΣΔΑΚ έχουμε αναπτύξει δύο σενάρια διαχείρισης :

Το μεσοπρόθεσμο και το μακροπρόθεσμο σενάριο. Κατά το μεσοπρόθεσμο σενάριο η διαχείριση γίνεται σε 12 διαχειριστικές ενότητες.

Ν. Χανίων – Τυπικά υπάρχουν τέσσερις (4) Δ.Ε. λόγω ιδιομορφίας του νομού. (Μία είναι η Δ.Ε. Δήμου Σφακίων λόγω μεγάλης απόστασης και δύσκολης από τον κεντρικό ΧΥΤΑ του νομού, που βρίσκεται στο Δ. Ακρωτηρίου και η Δ.Ε. της Γαύδου σαν νησιώτικος χώρος του Νομού όπου μπορεί να λειτουργήσει ΧΥΤΑ όπως σε απομονωμένες περιοχές.

Η βασική Δ.Ε. (μεγαλύτερη) του Ν. Χανίων θα πρέπει να περιλάβει και τις ενότητες Χ. Σφακίων και Γαύδου. Θεωρητικά θα πρέπει να υπάρξει ένας ΦοΔΣΑ σε ολόκληρο τον Νομό.

Ν. Ρεθύμνης μία (1) Δ.Ε.

Ν. Ηρακλείου τέσσερις (5) Δ.Ε.

Επειδή η μία από τις πέντε Δ.Ε. που αρχικά είχαν δημιουργηθεί δεν κατάφερε να δημιουργήσει ΧΥΤΑ, συγχωνεύθηκε με την μεγαλύτερη και πλησιέστερη του νομού.

Ν. Λασιθίου δύο (2) Δ.Ε.

Υπάρχουν επομένως στο μεσοπρόθεσμο στάδιο δέκα (12) Δ.Ε. σε τέσσερις νομούς.

Η έκταση της Κρήτης είναι 8.336 Km² με όγκο απορριμμάτων 375.996 τον. ετησίως (2009 μελέτη Οικονομόπουλου). Αναφέρω τα νούμερα αυτά προκειμένου να έχω μια ένδειξη για το πόσους ΦοΔΣΑ χρειαζόμαστε αν και μεγέθη βιωσιμότητας στα παραπάνω κριτήρια απ' όσο γνωρίζω δεν υπάρχουν.

Κατά το μακροπρόθεσμο σενάριο, μετά την δημιουργία των προβλεπομένων ΣΜΑ και εγκαταστάσεων ενεργειακής αξιοποίησης των απορριμμάτων η διαχείριση γίνεται σε 3 διαχειριστικές ενότητες.

Με βάση τον παραπάνω σχεδιασμό αποστείλαμε έγγραφο προς τους Δήμους προκειμένου να θέσουμε τους προβληματισμούς μας σχετικά με την δημιουργία των ΦοΔΣΑ και να τους βοηθήσουμε στη λήψη απόφασης.

Θεωρήσαμε ότι σε πρώτη φάση έπρεπε να προβούν στο συντονισμό και ενημέρωση των Δήμων οι ΤΕΔΚ των Νομών, προκαλώντας με τον τρόπο αυτό μια κατ' αρχήν απόφασή τους.

Κύρια σημεία της ενημέρωσής μας ήσαν :

Α. Ήδη υπάρχουν Αποφάσεις των ΤΕΔΚ των Νομών οι οποίες κατά την άποψη μας πρέπει να ληφθούν υπόψη. Σαφώς και δεν είναι δεσμευτικές οι Αποφάσεις αυτές.

Β. Απαιτείται συμφωνία των Δήμων για τον ΦοΔΣΑ τουλάχιστον σε επίπεδο Διαχειριστικής Ενότητας (Δ.Ε).

Γ. Η ανάγκη να ενημερωθούν τα Δημοτικά Συμβούλια απορρέει από το γεγονός ότι θα πρέπει ανάλογα με το κόστος διαχείρισης το οποίο θα προσδιορίσει η οικονομοτεχνική μελέτη κάθε φορέα, να επιβληθεί το ανάλογο τέλος διαχείρισης.

Κατά την άποψή μας όσο μεγαλύτερος είναι ο Φορέας τόσο μικρότερο πιθανώς θα είναι το κόστος της ανά τόνο διαχείρισης απορριμμάτων. Το μειονέκτημα του μεγάλου Φορέα είναι πιθανώς ο ουσιαστικός έλεγχος και η δυσκολία ευελιξίας σε ότι αφορά την προσαρμογή σε τροποποιήσεις και τη λήψη αποφάσεων.

Οι δυνατότητες οι οποίες πρέπει να εξεταστούν είναι τρεις:

1) Ένας ΦοΔΣΑ ανά ΔΕ. Ειδικά για τον Νομό Ηρακλείου η λειτουργία πολλών μικρών σχημάτων φαίνεται να δημιουργεί υψηλό κόστος διαχείρισης και δυσκολία εφαρμογής της νομοθεσίας. Δεν θα πρέπει να διαφεύγει της προσοχής η πολύ μεγάλη ενότητα που εξυπηρετείται από τον ΧΥΤΑ Πέρα Γαλήνων (περιλαμβάνοντας και την ευρύτερη περιοχή της Μεσσαράς) σε σχέση με τις άλλες ενότητες. Εξυπηρετούμενος πληθυσμός 247.836 κάτοικοι και 133.932 τόνοι ετησίως.

Η μικρή ενότητα της Μεσσαράς για παράδειγμα η οποία δεν κατάφερε να εξεύρει θέση για ΧΥΤΑ στην περιοχή της έχει ακόμα ανοικτούς ΧΑΔΑ και κινδυνεύει με πρόστιμα. Από την Περιφέρεια έγινε πρόταση προσαρμογής του ΠΕΣΔΑΚ στην Διυπουργική Επιτροπή, ώστε η ενότητα αυτή να καταργηθεί και να ενσωματωθεί στην Δ.Ε που εξυπηρετείται από τον ΧΥΤΑ Πέρα Γαλήνων.

Παρόμοιο πρόβλημα φαίνεται να υπάρχει και στο Ν. Λασιθίου όπου η 12^η Δ.Ε που εξυπηρετείται από τον ΧΥΤΑ Σητείας είναι πολύ μικρή σε σχέση με την 11^η ΔΕ του ΧΥΤΑ Αγ. Νικολάου.

2) Ένας ΦοΔΣΑ ανά Νομό . Εκτιμούμε ότι είναι ένα σχήμα μεσαίου μεγέθους το οποίο ανταποκρίνεται στον υφιστάμενο σχεδιασμό. Μία πιθανή δυσκολία ενδέχεται να είναι η συνεννόηση ανθρώπων που μέχρι σήμερα είχαν μάθει να κάνουν την διαχείριση με τρόπο περισσότερο τοπικό.

3) Τέλος ένα σχήμα ΦοΔΣΑ θα μπορούσε να υπάρξει με βάση το μακροπρόθεσμο στάδιο υλοποίησης του ΠΕΣΔΑΚ , όπου προτείνεται κοινή διαχείριση των Νομών Ρεθύμνου Ηρακλείου και Λασιθίου.

Το πλεονέκτημα του σχήματος αυτού φαίνεται να είναι το μικρότερο κόστος διαχείρισης που μπορεί να επιτευχθεί ανά τόνο απορριμμάτων αλλά φαίνεται να έχει μεγάλη δυσκολία συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των μελών σε πρώτη φάση. Ίσως το σχήμα αυτό να είναι αρκετά μεγάλο για να στηθεί με τον τρόπο αυτό σε πρώτη φάση. Ενδεχομένως να υπάρχει δυνατότητα τέτοιου σχήματος στη φάση εκείνη που αρχίζει να υλοποιείται το μακροπρόθεσμο στάδιο του ΠΕΣΔΑΚ, αφού προηγουμένως έχει αποκτηθεί η σχετική εμπειρία διαχείρισης με πιο ευέλικτα σχήματα ΦοΔΣΑ .

Η Περιφέρεια σαν διοικητική μονάδα έχει την ευθύνη της υλοποίησης του Περιφερειακού Σχεδιασμού. Το ερώτημα που τίθεται είναι: Μέχρι που φθάνει η παρέμβαση της Περιφέρειας ώστε οι ΦοΔΣΑ να έχουν τέτοια μορφή και λειτουργία ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις των ;

Οι αρμοδιότητες του Γ.Γ. στη δημιουργία των ΦοΔΣΑ έχουν να κάνουν με την ευθύνη την οποία έχει για την λειτουργία του συστήματος διαχείρισης όπως αυτό έχει προδιαγραφεί στον ΠΕΣΔΑΚ και η δυνατότητα ανταπόκρισης των ΦοΔΣΑ.

Ευθύνη της Περιφέρειας είναι η παρακολούθηση και στήριξη των ενεργειών των ΦοΔΣΑ προκειμένου να υλοποιούνται οι στόχοι του ΠΕΣΔΑΚ.

Θεωρώ ότι η απάντηση στο ερώτημα δίδεται μέσα από το άρθρο 30 του Ν.3536/23.2.2007 στο οποίο καθορίζεται η ίδρυση φορέων διαχείρισης απορριμμάτων.

Αν η λειτουργία των ΦοΔΣΑ είναι σε τέτοιο βαθμό πλημμελής ή ανεπαρκής, ούτως ώστε να τίθεται εξ αυτού του λόγου σε προφανή και σοβαρό κίνδυνο ή η δημόσια υγεία ή το γενικότερο δημόσιο συμφέρον, ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Περιφέρειας, με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή του και μετά από εισήγηση του προϊσταμένου της Τεχνικής Υπηρεσίας είναι δυνατόν να αναθέσει την υλοποίηση των δραστηριοτήτων τους, για το εκάστοτε επιβαλλόμενο χρονικό διάστημα, στις αρμόδιες υπηρεσίες αυτής ή σε άλλο πρόσωπο.

Στο στάδιο επομένως της δημιουργίας τους οι ΦοΔΣΑ λογικά αναλαμβάνουν τις όποιες υποχρεώσεις απορρέουν από τον ΠΕΣΔΑΚ στην περιφέρειά τους. Στο μέλλον

εάν δεν μπορούν ν' ανταποκριθούν θα μπορούσε ίσως να γίνει κατάργηση ή συγχώνευση τους με άλλο ΦοΔΣΑ.

Η μοναδική δυνατότητα ουσιαστικής παρέμβασης που δίδεται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, κατά την άποψή μου, είναι η έγκριση της οικονομοτεχνικής μελέτης του φορέα η οποία γίνεται από την Δνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης (ΔΙΣΑ) της Περιφέρειας.

Η αρμοδιότητα έγκρισης των αποφάσεων Δημοτικών Συμβουλίων ανήκει στην Δνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης η οποία γίνεται μετά από γνωμοδότηση της ΔΙΣΑ.

Σύμφωνα με το άρθρο 253 του Νόμου 3463/06 «Νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων» προβλέπεται ότι η σύσταση ή η συμμετοχή σε επιχείρηση οποιασδήποτε μορφής γίνεται μετά από απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου που λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία των μελών του.

Με την ίδια απόφαση καθορίζονται τα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρονται και το ποσοστό συμμετοχής στο εταιρικό κεφάλαιο, η εκπροσώπηση του δήμου ή της κοινότητας στα όργανα της επιχείρησης και οι όροι συμμετοχής και αποχώρησης.

Της ανωτέρω απόφασης προηγείται η εκπόνηση σχετικής οικονομοτεχνικής μελέτης βιωσιμότητας. Λεπτομέρειες για τα παραπάνω και διευκρινήσεις έχουν δοθεί με την υπ' αριθμ. 43886/3.08.07 Υπουργική Απόφαση.

Οι ΦοΔΣΑ εκπονούν επιχειρησιακό σχέδιο εντός διετίας από την ίδρυσή τους, 4ετούς διάρκειας, το οποίο περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία που η νομοθεσία και οι στόχοι της Ε.Ε. προβλέπουν.

Το ετήσιο κόστος διαχείρισης σε επίπεδο διαχειριστικής ενότητας καθορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΦοΔΣΑ και βάσει αυτού προσδιορίζεται σε ετήσια βάση το κόστος των Υπηρεσιών που παρέχονται σε ευρώ / τόνο.

Στην Περιφέρεια Κρήτης λειτουργεί ήδη με το πνεύμα της νέας νομοθεσίας η Δ.Ε.ΔΙ.Σ.Α Χανίων. Έχει ως μετόχους οκτώ δήμους, με βασικό μέτοχο το Δήμο Χανίων και αποτελείται, από 11μελές διοικητικό συμβούλιο, 20μελές επιστημονικό προσωπικό (πολιτικό μηχανικό, χημικό, ηλεκτρολόγο, μηχανολόγο, μηχανικό παραγωγής και διοίκησης, γεωπόνους, λογιστές και τεχνολόγους) και 180 εργαζόμενους (εργάτες, οδηγούς, χειριστές μηχανικού και μηχανολογικού εξοπλισμού, τεχνίτες κλπ.).

Πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν.3536/23.2.2007 οι υφιστάμενες επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α που έχουν συσταθεί βάσει των διατάξεων του Π.Δ 410/1995, με αντικείμενο τη διαχείριση των στερών αποβλήτων, μετατρέπονται εντός της τριετίας σε ανώνυμες εταιρείες. Αυτό σημαίνει ότι η Διαδημοτική Επιχείρηση Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων του νομού Χανίων θα έπρεπε έως τις 31/12/2007 να είχε μετατραπεί σε Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε). Οι Α.Ε δεν είναι αμιγείς δημοτικές επιχειρήσεις αλλά παρουσιάζουν τα ίδια πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα με τις Διαδημοτικές Επιχειρήσεις.

Πολλοί από τους εν δυνάμει ΦοΔΣΑ εξακολουθούν να έχουν την αντίληψη ότι η διαχείριση των στερεών αποβλήτων είναι θέμα αποκλειστικά δημοσίων έργων και υποδομών. Μια αντίληψη που μας έχει κοστίσει αρκετά χρόνια καθυστέρησης. Η δημιουργία των φορέων διαχείρισης θέτει ένα τέλος στην αντίληψη αυτή. Δεν ξέρω πόσοι το έχουν καταλάβει. Πολλοί θεωρούν ότι η ίδια λογική θα συνεχίσει.

Οι Περιφέρειες εκτιμώ ότι θα πρέπει να θέσουν ξεκάθαρα τους στόχους και το πλαίσιο συνεργασίας στους φορείς διαχείρισης. Θεωρώ ότι η αναθεώρηση – επικαιροποίηση των Περιφερειακών Σχεδιασμών είναι μια ευκαιρία συζήτησης και ανταλλαγών απόψεων, όπου θα τεθούν οι σύγχρονοι προβληματισμοί διαχείρισης των Σ.Α. και ο ρόλος των ΦοΔΣΑ μέσα σ' αυτή.

Ενδεικτικά θα αναφέρω **ορισμένους σύγχρονους προβληματισμούς** οι οποίοι θα πρέπει να εξεταστούν στα πλαίσια μιας Δ.Ε. και να ληφθούν αποφάσεις, προκειμένου να προσδιορίσω το πλαίσιο συνεργασίας της Περιφέρειας με τους ΦοΔΣΑ.

Α) Σήμερα κανένας δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι η αποτέφρωση είναι μια δοκιμασμένη και αποτελεσματική μέθοδος, αλλά κανένας δεν μπορεί να τεκμηριώσει ότι είναι η λύση για κάθε περίπτωση. Η συζήτηση πρέπει να γίνεται κάθε φορά σε συγκεκριμένο πλαίσιο αναφοράς, με τις **ειδικές συντεταγμένες κάθε περιοχής και τις τοπικές κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες.**

Β) Είναι πλέον γνωστό ότι σε όλες τις μεγάλες Ευρωπαϊκές πόλεις υπάρχει συνδυασμός ανακύκλωσης με διαλογή στην πηγή, μηχανικής και βιολογικής επεξεργασίας και θερμικής αξιοποίησης υπολειμμάτων ή δευτερογενών καυσίμων. Ο λόγος είναι απλός : αν θέλουμε να μεγιστοποιήσουμε την ανάκτηση και αξιοποίηση υλικών και ενέργειας από τα απορρίμματα, **απαιτείται συνδυασμός τεχνολογιών και όχι μονοδιάστατη αντιμετώπιση.**

Γ) Σήμερα στην περιφέρεια μας, δεν ξέρω αν το ίδιο συμβαίνει παντού στην Ελλάδα, γίνεται μάλλον μεγάλη συζήτηση για το είδος της τεχνολογίας επεξεργασίας και δεν συζητιέται καθόλου το θέμα της πρόληψης και της μείωσης της παραγωγής αποβλήτων και της αύξησης της ανακύκλωσης.

Δ) Η αμφισβήτηση η οποία υπάρχει, όσον αφορά το εξωτερικό περιβαλλοντικό κόστος και ο τρόπος υπολογισμού του. Στην εκτίμηση των παραμέτρων αυτών θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός κάθε φορέας διαχείρισης κατά τη λήψη απόφασης. Ακόμα και σήμερα υπάρχει η αμφισβήτηση για το κόστος διαχείρισης των απορριμμάτων σε ΧΥΤΑ. Αν περιλάβουμε τα κόστη αποκατάστασης του περιβάλλοντος και τα εξωτερικά κόστη που σχετίζονται με εκπομπές ρύπων και δημόσια υγεία ίσως η υγειονομική ταφή είναι μια από τις πλέον δαπανηρές μεθόδους διάθεσης.

Ποιο επομένως είναι το μέγεθος εκείνο του ΦοΔΣΑ το οποίο θα μπορεί να δίνει απαντήσεις σε όλους τους πιο πάνω προβληματισμούς ή έστω να συμμετέχει ενεργά στις προσπάθειες της Περιφέρειας ; Θεωρητικά θα έπρεπε να είναι το μέγεθος της Δ.Ε. Ο τρόπος όμως με τον οποίο δημιουργήθηκαν οι Δ.Ε. και το μέγεθος τους ίσως δεν είναι αρκετό για να αποτελέσει τη βάση ενός φορέα διαχείρισης.

Οι ΦοΔΣΑ εκτός του ότι εξειδικεύουν και υλοποιούν τους στόχους και τις δράσεις των Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης των Σ.Α. για την προσωρινή αποθήκευση, μεταφόρτωση, επεξεργασία, αξιοποίηση και διάθεση των Σ.Α., μπορούν να εκτελούν και τις εργασίες της συλλογής και μεταφοράς (§ 1β του άρθρου 7 της ΚΥΑ 50910/03) της Δ.Ε. ευθύνης τους εφόσον γίνει σχετική προς τούτο ανάθεση. Προς το σκοπό αυτό μπορεί να συναφθεί και προγραμματική Σύμβαση μεταξύ του ΦοΔΣΑ, ο οποίος συμβάλλεται ως μοναδικός αντισυμβαλλόμενος και του αντίστοιχου ΟΤΑ.

Ασκούν τις αρμοδιότητες της αναθέτουσας αρχής για τις απαιτούμενες μελέτες (σχεδιασμού και αδειοδότησης των έργων διαχείρισης των Σ.Α.) και τις αντίστοιχες υπηρεσίες που υπάγονται στο Ν. 3316/05. Επίσης ασκούν τις αρμοδιότητες του κυρίου του έργου και της Αναθέτουσας Αρχής για την υλοποίηση των έργων (δημοπράτηση και κατασκευή) που έχουν καθοριστεί από τον εγκεκριμένο ΠΕΣΔΑΚ εντός των γεωγραφικών ορίων της περιοχής αρμοδιότητας τους. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα ασκεί τις αρμοδιότητες της Προϊσταμένης Αρχής για τις παραπάνω μελέτες, υπηρεσίες και έργα.

Η συλλογή και μεταφορά μετά από σχετική ανάθεση σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Οι ΦοΔΣΑ είναι υποχρεωμένοι να δημοσιοποιούν με κάθε πρόσφορο μέσο αναλυτικά τα αποτελέσματα της διαχείρισης των Σ.Α. και των άλλων συναφών δραστηριοτήτων τους στα πλαίσια του Εθνικού και Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης Σ.Α. Επίσης είναι υποχρεωμένοι να συντάσσουν τις σχετικές εκθέσεις που προβλέπονται στην οικεία νομοθεσία και να τις διαβιβάζουν στις αρμόδιες υπηρεσίες της Περιφέρειας και του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Ένα άλλο σημαντικό σημείο που προσπαθήσαμε να αναδείξουμε στα πλαίσια της συνεργασίας με τους Δήμους για τη δημιουργία ΦοΔΣΑ είναι τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των προτεινόμενων μορφών επιχειρήσεων (συνεργασιών) αντλώντας εμπειρίες από τη λειτουργία και συνεργασία μας με την ΔΕΔΙΣΑ.

Πλεονεκτήματα Διαδημοτικών Επιχειρήσεων

- Ευχέρεια άμεσων προσλήψεων σε εποχιακό και έκτακτο προσωπικό που μπορούν να γίνουν με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου στους Επιχειρήσεις.
- Δυνατότητα αποφυγής των χρονοβόρων διαδικασιών σε θέματα εκτέλεσης έργων και προμηθειών, καθώς και σε ανάθεση μελετών.
- Το σύστημα αμοιβών του προσωπικού καθορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο στους Επιχειρήσεις. Υπάρχει η δυνατότητα παροχής κινήτρων και επιπλέον υλικών αμοιβών στο προσωπικό με σκοπό την αύξηση στους παραγωγικότητας και αποδοτικότητας. Το πλεονέκτημα αυτό δεν υπάρχει στους Συνδέσμους.
- Οι επιχειρήσεις διαχείρισης απορριμμάτων απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος (Ν. 2459.97)
- Η Διαδημοτική Επιχείρηση μπορεί να συνδυάζει τη διαχείριση των απορριμμάτων και στους κερδοφόρες δραστηριότητες, ώστε να μειώνονται τα ανταποδοτικά τέλη για τη διαχείριση των απορριμμάτων.
- Ευελιξία σε θέματα καθημερινής λειτουργίας ώστε να είναι άμεση η αντιμετώπιση των καθημερινών προβλημάτων.

- Δυνατότητα εμπορευματοποίησης χρήσιμων προϊόντων που προέρχονται από μηχανισμούς διαχείρισης που εφαρμόζει η επιχείρηση. Στους, οι Διαδημοτικές Επιχειρήσεις έχουν τη δικαιοδοσία να προβούν στους απαραίτητες διαπραγματεύσεις για την πώληση των παραπάνω προϊόντων με σκοπό το όφελος στους επιχειρήσεις.
- Σύμφωνα με τον νόμο 1065/1980 (άρθρο 225), οι αποκλειστικά αμιγείς δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις απαλλάσσονται από φόρο εισοδήματος. Ωστόσο, σύμφωνα με το νόμο 2459/1997, η απαλλαγή αυτή ισχύει πλέον μόνο για στους αμιγείς δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις που ασχολούνται με την ύδρευση, την αποχέτευση και τη διαχείριση των απορριμμάτων.

Μειονεκτήματα Διαδημοτικών Επιχειρήσεων

- Αδυναμία απευθείας είσπραξης των ανταποδοτικών τελών καθαριότητας από μια επιχείρηση διαχείρισης απορριμμάτων. Σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν.3536/23.2.2007, τα θέματα άσκησης τιμολογιακής πολιτικής σχετικά με την κοστολόγηση των προσφερόμενων υπηρεσιών και την είσπραξη των ανταποδοτικών τελών από τους εξυπηρετούμενους δημότες καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων έργων και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
- Προβλήματα στην χρηματοδότηση των απαιτούμενων έργων ή προμηθειών στους Διαδημοτικής Επιχείρησης από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε). Η χρηματοδότηση πραγματοποιείται κατ' εξαίρεση, μετά από πρόταση του Νομαρχιακού Συμβουλίου και συναίνεση του αρμόδιου Υπουργού (άρθρο 26, Ν.1262/82). (Το εν λόγω μειονέκτημα των Διαδημοτικών Επιχειρήσεων αποτελεί πλεονέκτημα των Συνδέσμων). Αντίθετα, στους Συνδέσμους η χρηματοδότηση των απαιτούμενων έργων και προμηθειών μπορεί να γίνει σε ποσοστό μέχρι και 100% από Π.Δ.Ε.
- Πρόσθετη επιβάρυνση στους λειτουργικές δαπάνες διαχείρισης των απορριμμάτων, που θα προκύψει από την αναγκαιότητα οργάνωσης στους διοικητικής και οικονομικής υποδομής στον υπό σύσταση φορέα. Στους Συνδέσμους δεν απαιτείται σημαντική αύξηση των διοικητικών δαπανών, εφόσον καλύπτονται από την υπάρχουσα υποδομή των Δήμων ή Κοινοτήτων.

Ηράκλειο 2.07.09

Ο Δντής ΠΕΧΩ

Εμμ. Μαυράκης
Χημικός Μηχανικός (Msc)